

ЗАСАДИ ПРОФЕСІЙНОГО СТАНДАРТУ «ФАРМАЦЕВТ КЛІНІЧНИЙ» В УКРАЇНІ

Зупанець К.О., Сахарова Т.С., Пропіснова В.В., Безугла Н.П.

Національний фармацевтичний університет

м. Харків, Україна

clinpharm@nuph.edu.ua

За 30 років були опрацьовані навчальні плани, освітньо-кваліфікаційні характеристики, освітньо-професійні програми, професію «Провізор клінічний» внесено до Класифікатора професій України, складено кваліфікаційну характеристику тощо.

Істотні зміни відбулися внаслідок виконання Постанови Кабінету Міністрів України від 29.04.2015 р. № 266 «Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти». Клінічна фармація втратила статус окремої фармацевтичної спеціальності, але була збережена як самостійна професія/посада. Підготовка відповідного фахівця має проводитися за окремою освітньою програмою, що спонукає до подальшого визначення та удосконалення статусу клінічної фармації як напрямку діяльності фармацевта.

В 2021 році ГО «Об'єднання організацій роботодавців медичної та мікробіологічної промисловості України» на підставі Постанови КМУ від 31.05.2017 р. № 373 «Порядок розроблення та затвердження професійних стандартів» (зі змінами) прийняла рішення про розробку професійних стандартів та професійних кваліфікацій у фармацевтичній галузі.

Професійний стандарт «Фармацевт клінічний» розробляється робочою групою, до складу якої входять представники професії, що працюють на посаді фармацевту клінічного в аптеках або лікувальних закладах, представники роботодавців з практичної охорони здоров'я та науково-дослідних установ, представники освіти — співробітники кафедри клінічної фармакології та клінічної фармації Національного фармацевтичного університету.

Розробка професійного стандарту проходить через наступні кроки: Збір первинної інформації (1), Формування переліку трудових функцій та трудових дій, що входять до них (2), Експертне опитування представників певної сфери професійної діяльності щодо оцінювання частоти застосування та важливості кожної трудової функції з метою можливого доповнення їх переліку, формування остаточного переліку трудових функцій (3), Визначення професійних компетентностей, знань, умінь та навичок за кожною компетентністю, переліку предметів і засобів праці, необхідних для виконання кожної трудової функції (4); Експертне опитування представників певної сфери професійної діяльності щодо визначення професійних компетентностей, знань, умінь та навичок за кожною компетентністю, необхідних для виконання відповідної трудової функції (5); Внесення остаточних результатів до проєкту професійного стандарту.

Професійним стандартом визначено, що на посаду фармацевта клінічного приймаються особи, які мають вищу фармацевтичну освіту (диплом магістра за

освітньо-професійною програмою «Клінічна фармація»), посвідчення про проходження інтернатури, посвідчення про проходження спеціалізації «Клінічна фармація».

Серед документів нормативно-правової бази, які регулюють відповідну професійну діяльність зроблено акцент на Настановах, що обумовлюють належні практики фармаконагляду, належну клінічну практику, дослідження біоеквівалентності, організацію експертної оцінки якості надання медичної допомоги та медичного обслуговування; на Порядку здійснення фармаконагляду, принципах належної фармакотерапевтичної практики та запобігання поліпрагмазії.

Найважливішим завданням діяльності фармацевта клінічного, згідно експертної думки, є забезпечення раціонального застосування ліків шляхом виконання наступних трудових функцій: здійснення фармацевтичної опіки лікаря та пацієнта на засадах доказової медицини; моніторингу ефективності та безпеки застосування населенням лікарських засобів; організація та проведення клінічних досліджень лікарських засобів, в тому числі контроль якості проведення клінічного дослідження/дослідження біоеквівалентності у відповідності до вимог Належної клінічної практики та чинного національного законодавства); опрацювання локальних формулярів лікарських засобів різного рівня на засадах раціональної фармакотерапії та фармакоеконімічної доцільності.

В межах фармацевтичної опіки пацієнта фармацевт клінічний здійснює інформаційно-просвітницьку роботу серед населення з метою профілактики поширених захворювань внутрішніх органів, інфекційних захворювань, а також з метою сприяння своєчасному виявленню (самодіагностики із застосуванням сучасних діагностичних тестів) та підвищенню прихильності до лікування цих захворювань; бере участь в організації та проведенні масової вакцинації під час епідемій та пандемій; здійснює домедичну допомогу пацієнтам при невідкладних станах та постраждалим в екстремальних ситуаціях.

За вимогами сьогодення фармацевт клінічний включений до складу відділу з інфекційного контролю закладу охорони здоров'я та установи/закладу надання соціальних послуг / соціального захисту населення і виконує роботу з оцінки доцільності призначення антибіотиків, особливо із групи фторхінолонів, цефалоспоринів третього і четвертого поколінь і кліндаміцину, є координатором адміністрування антимікробних препаратів в закладах охорони здоров'я, які надають медичну допомогу в стаціонарних умовах; розробляти формуляри лікарських засобів різного рівня (локальні та інш.) з урахуванням з визначенням співвідношення «ефективність/ безпека», фармакоеконімічних переваг та індивідуальних особливостей хворого і перебігу захворювання.

Висновки. Професійний стандарт «Фармацевт клінічний» пройшов найвідповідальніший етап громадського обговорення, отримав висновок Спільного представницького органу сторони роботодавців на національному рівні щодо відповідності вимогам Порядку розроблення, введення в дію та перегляду професійних стандартів і знаходиться на етапі затвердження.